

۱۶۳۶۰۱۱
۱۴۰۳/۳/۱۶

چیستان

9

معما

www.ketab.ir

گردآوری: علی تیموری

سرشناسه	تیموری، علی، ۱۳۵۴ -
عنوان و نام پدیدآور	چیستان و معما / گردآوری علی تیموری
مشخصات نشر	تهران: تیموری، ۱۳۹۰.
مشخصات ظاهری	۱۱۲ ص : ۱۱ × ۱۷ س.م.
شابک	978 - 600 - 91378 - 7 - 9
موضوع	چیستان
موضوع	معماها
رده بندی کنگره	۹۱۳۹۰ ت ۲ ف / PN۶۳۷۷
رده بندی دیویی	۳۹۸ / ۶
کتابشناسی ملی	۲۳۸۲۹۵۳ :

نام کتاب : چیستان و معما
 گردآورنده : علی تیموری
 نوبت چاپ : بیستم
 سال چاپ : ۱۴۰۳
 شمارگان : ۱۰۰۰ جلد
 چاپخانه : چاپ نقش نيزار
 قیمت : ۶۵۰۰۰ تومان
 شابک : ۹۷۸ - ۶۰۰ - ۹۱۳۷۸ - ۷ - ۹

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است

آدرس: تهران، میدان انقلاب، ابتدای خیابان آزادی، جنب ایستگاه مترو،
 کوچه جنتی، پلاک ۲۶، واحد ۵ - تلفن: ۶۶۵۶۷۷۷۰ : دورنما: ۶۶۵۶۷۷۷۱

مقدمه

یکی دیگر از فنون ادبی معما، لغز و چیستان است که افراد باذوق، با طرح آن حافظه را به تکاپو و کنجکاوی وامی‌دارند و ضمناً حل این نوع مسائل برای تقویت حافظه مفید می‌باشد. در این کتاب سعی شده است مطالب متنوع و سرگرم‌کننده جمع‌آوری و در دسترس ارباب ذوق و ادب گذاشته شود.

معما: کلامی است که معنی و مفهوم آن پوشیده باشد و به طور رمز و ایماء بر مطالبی دلالت کند. معما این است که به جای ذکر اسم کسی یا چیزی به نحو پیچیده‌ای از مشخصات و اوصاف او یاد شود، به‌طوری‌که پس از تأمل بسیار ذهن متوجه موضع شود.

لغز: سخن سر بسته و مشکل و کلام پیچیده که درک معنی آن محتاج به تفکر و تأمل باشد، لغز را در فارسی چیستان گویند.

چیستان: مخفف «چیست آن» است که سؤالی از چیزی با دادن نشانی‌های آن به طرزی که جواب دادن به آن مشکل باشد بیان می‌کنند و برای هر یک از مطالب فوق نمونه‌هایی ذکر می‌شود.

لفز یا چیستان آن است که نام چیزی را پوشیده دارند، اما با ذکر و صاف آن از شنونده بخواهند که نام آن چیست. در لفظ یا چیستان به جای ذکر اسم چیزی، اوصاف آن را بیان کنند و خواننده در ضمن آن اوصاف پی به مورد وصف می برد. لفظ ممکن است یک بیت یا یک شعر کامل باشد. چون بیشتر در هنگام طرح آن از لفظ «چیست آن» استفاده می شود به آن «چیستان» گویند و گاه این لفظ را به کار نمی برند.

مثال:

چیست اندر دهان بی دندانش
هر چه افتاد ریزریز کند
چون زدی در دو چشم او انگشت
در زمان هر دو گوش تیز کند

لعبتی چیست نغز و خاک مزاج
که به آبداست از جهان خرسند
دست بر سر نهاده پنداری
به سر خویش می خورد سوگند

جواب اولی قیچی و دومی کوزه ی آب است.